У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. No. 222. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1970 Ч. 222. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 4 грудня 1970

В АМЕРИЦІ

ПІДКОМІСІЯ СЕНАТУ В СПРАВАХ ОБОРОНИ, зігнорувавши пропозицію уряду, вирішила зменшити фонди на оборону ще на 300 мільйонів долярів. Уряд президента Ніксона визначив суму в 68,7 більйона долярів на оборонні потреби, але Палата Репрезентантів і згадана Підкомісія обнизили цю суму на понад 2 більйони долярів.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ КОМІТЕТ В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ відкинув урядовий плян створити окрему, незалежну від федерального впливу, агенцію для охорони прав споживачів - консумерів.

ВЖЕ ЗАТРИМАНІ Й БУДУТЬ ПОСТАВЛЕНІ ПІД СУД два обвинувачені у вбивстві чотирьох осіб та ограбуванні каси в барі „Надя" на долині міста Ню Йорку. Ними виявились порторіканці: 222-річний А. Родрігез із Брукліну, і 25-річний безробітний Антоніо де Хезус, також із Брукліну за фахом таксівкар. 23-го листопада вони застрілили власницю бару і 3-х клієнтів на евню „А" поблизу Маркс Плейсу, двох поранили, забрали касу і втекли.

В УРЯДОВИХ КОЛАХ В БІЛОМУ ДОМІ у Вашингтоні обговорюють відомості про те, що совєтський великий корабель - тендер, який обслуговує підводні човни, не відплив від Куби до СССР, лише кружляє далі в районі Карибського моря. Присутність того корабля - тендера покищо розглядають, як намагання СССР „побавитися в кота і мишку" з ЗСА. Покищо нема відомостей про якісь підводні совєтські човни в портах Куби.

КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД ОБЛИШИВ БОРОТЬБУ проти інфляції, бо його заходи не виявились ефективними: ціни на товари зростають, а робітництво не хоче підтримати заклику уряду, щоб підвищення платні не перевищувала 6%. Канада поступово прямує до інфляції свого долара.

НОВОСТВОРЕНУ АГЕНЦІЮ ДЛЯ ОХОРОНИ природного оточення очолив, за згодою Сенату, Вілліям Рюкелґавз. Агенція матиме нагляд над занечищенням води, повітря, висналенням землі тощо.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА - МАРКСИСТА В ЧІЛЕ д-ра Алленде зробив перший крок до соціялізації, знаціоналізувавши чілійську фабрику „Беллавіста Томе". Ця фабрика була одним із найбільших продуцентів одягу та матеріялів, але новий уряд визнав її „монополією" та повідомив, нібито вона була „на порозі банкрутства".

ПОЛІЦІЯ В БІРМІНҐЕМІ, АЛАБАМА, ЗНАЙШЛА дві скрині в авті, наповнені рушницями та амуніцією. Припускають, що та зброя мала бути призначена для „революціонерів". Поліція знає прізвище особи, на яку були адресовані скрині, але покищо не бажає прізвища виявляти. Слідство триває.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ВИСВЯТИВ у Сиднеї першого єпископа з роду папуасів на Новій Гвінеї. 66-річний совий єпископ Люї Ванґеке студіював теологію на Мадагаскарі та говорить по-англійськи й по-французьки, як також трьома говірками папуасів. Протестантські лідери з Нової Гвінеї були також приявними на висвяченні того єпископа. Але під час екуменічної зустрічі Папи з протестантськими духовниками й мирянами в місцевій раді у Сиднеї один протестантський духовник почав різко демонструвати проти Папи. Його вивели з залі.

АМЕРИКА Й СОВЄТИ ПОГОДИЛИСЬ на конференції 77-ох держав в Гаазі в справі схоплювання літаків, щоб винуватця схоплення літака не трактувати, як політичного, а кримінального злочинця і тому видавати країні його походження. Цю конференцію скликала Міжнародна організація цивільної авіяції і вона триватиме ще яких два тижні.

У ГРЕЦІЇ ПРОГОЛОШЕНО новий пресовий декрет, за яким закордонним кореспондентам загрожує кара в'язниці до одного року і висока грива „за ширення фальшивих вісток, які спричинюють алярм або заколот в народі". Дотепер подібні кари стосовано тільки до грецьких журналістів.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЖОРЖ ПОМПІДУ НАПИСАВ книжку п. н. „Про проблеми нашого часу", проте наклад тієї 100-сторінкової книжки обмежений тільки до кола родини і приятелів Помпіду. Він почав писати її літом 1968 р., коли де Ґолль несподівано звільнив його із становища прем'єра. Сам Помпіду заявив, що було б негарно, коли б живучий та урядуючий президент дав усім людям в руку книжку, що її зміст може бути контроверсійний.

ДО ТОКІО ПРИБУВ директор американського Рекрутаційного Бюра Куртіс В. Тарр, який заявив, що він розпитував уже в Америці та після того у В'єтнамі самих молодих вояків з різних родів збройних сил, що вони думають про сучасну американську рекрутаційну систему і яка, на їх думку, була б потрібна реформа.

У ПЕКІНІ ДЕМОНСТРАЦІЙНО ВИЙШЛИ з залі під час прийняття в албанській амбасаді дипломати СССР, Болгарії, Чехо - Словаччини, Мадярщини, Польщі, Східньої Німеччини і Монголії, коли албанський промовець затаврував „модерних ревізіоністів під проводом ревізіоністів совєтських". Те прийняття албанці влаштовували з нагоди роковин албанської комуністичної партії.

ТІТО ПРИБУДЕ до Риму 10 грудня ц. р., прийнявши запрошення від італійського президента Джузеппе Сараґата. При цій нагоді Тіто зголоситься на авдієнцію також до Папи Павла VI. В листопаді цього року Юґославія і Апостольська Столиця обмінялись амбасадорами, полагодивши всі обопільні спірні питання.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЛЕТУНСТВА СКЛИКАЛА до Гааги двотижневу конференцію в справі схоплювання пасажирських літаків. Сподіються делегатів від найменше 70 різних держав. Пляную ть схвалити текст міжнародної конвенції, яка накаже видавати винуватців схоплення літака та засуджувати їх на високі кари.

КОМУНІСТИ ПЕРЕВЕЛИ у столиці Камбоджи Пномпеню бомбовий атентат проти тамошньої американської амбасади. Вибух бомби вирвав велику діру у фронтовій стіні триповерхового будинку, о год. 6.30 ранку, коли в будинку знаходились чотири особи — вартівник і служба. Але нікому нічого не сталося. Тим часом комуністичне військо підійшло до Пномпеню на віддаль 20 миль. Ворогові вдалося відрізати від Пномпеню 30.000 державного війська, яке опинилось за 50 миль від столиці, без з'вязку з нею.

ПРЕЗ. НІКСОН ВСТАНОВИВ НОВІ ТИМЧАСОВІ НАПРЯМНІ В СПРАВІ АЗИЛЮ ДЛЯ ПОЛІТИЧНИХ ВТІКАЧІВ

СКІПЕР АМЕРИКАНСЬКОГО КАТЕРА І ЙОГО ЗВЕРХНИКИ ЗВІЛЬНЕНІ ІЗ ЇХНІХ ПОСТІВ

Вашингтон. — З Білого Дому повідомлено, що през. Р. Ніксон проголосив нові напрямні в справі уділювання права азилю політичним втікачам з метою запобігти повторенню таких порушень встановлених щодо цього принципів, які були допущені у випадку з видачею в совєтські руки литовського втікача Сімаса Кудірки. В напрямних, які мають покищо тимчасовий хаархтер, сформульовано більш виразно й конкретно, як досі, процедуру у відношенні до політичних втікачів, з окрема встановлено, що у всіх справах, зв'язаних з признаванням права азилю, треба негайно інформувати Білий Дім. Згідно з інформацією пресового секретаря Зіґлера, встановлено тепер, що „в ніяких умовах особа, яка добивається права азилю, не може бути самовільно чи поквапно повернена під чужу юрисдикцію або контролю". Про статус втікача і полагодження його звернення в справі захисту мають рішати остаточно державний департамент або Білий Дім, чи інші уповажнені для цього установи. На майбутнє в усіх цього роду справах мусить бути проведена консультація з Білим Домом. Водночас із цим Зіґлер поінформував пресу, що командування Прибережної Охорони почало формальне слідство в справі видачі литовця Кудірки в совєтські руки, щоб встановити , чи не треба поставити спричинників видачі під суд. В майбутньому command командування Прибережної Охорони має пов'язуватися в цього року справах безпосередньо з державним департаментом і Білим Домом.

Згідно з останніми повідомленнями з Бостону, командування Прибережної Охорони звільнило із служби аж до закінчення слідства скіпера американського катера „Віджілант" командора Ральфа В. Юстіса, капітана фльоти Флечера В. Бравна, шефа штабу 1-ого Дистрикту Прибережної Охорони та віце-адмірала Вілляма Б. Елліса — шефа операції цього ж дистрикту.

Совєтська амбасада у Вашингтоні проголосила повідомлення, в якому висловлює своє невдоволення з приводу розголосу, що його викликала справа видачі литовського моряка в руки залоги совєтського корабля і називає його також Сімасом Кудіркою.

ДЖЕЙМСА КРОССА ЗВІЛЬНЕНО ПО 60 ДНЯХ ПЕРЕБУВАННЯ В РУКАХ ТЕРОРИСТІВ, ВИКРАДАЧІВ ВІДТРАНСПОРТОВАНО НА КУБУ

Монтреаль. — Після довгих розшуків за спричинниками викрадення британського дипломата Джеймса Кросса, що був схоплений терористами із „Фронту за визволення Квебеку" 5-го жовтня ц. р. і перебув в їхніх руках під постійною загрозою смерти шістдесят днів, канадійській поліції повелося встановити район і дім на передмісті Монтреалю, де був в'язнений Кросс й оточити їх міцним кордоном поліції і війська. Опинившись в оточенні і безвихідній для них ситуації квебецькі терористи почали переговори з квебецьким урядом і погодилися звільнити живого Кросса в заміну за відтранспортування їх з їхніми кревними на Кубу. Трансакція передачі Кросса відбулася в екстериторіяльному приміщенні кубинського представництва на площі колишнього ЕКСПО-67, куди члени боївки разом із Кроссом переїхали автом під охороною поліції. Авто, в мотор якого була вмонтована, правдоподібно, бомба, щоб в разі чого висадити його разом з Кроссом і самими ж викрадачами, провадив один з терористів. Після передачі Кросса в руки виконуючого обов'язки кубинського консула, який з черги передав його представникам канадійської влади, сімом особам, в тому числі трьом згодданим викрадачам і їх жінкам чи кревним, дозволено перейти до приготованого канадійського військового літака і відтранспортовано їх до комуністичної Куби. За викрадачами і вбивниками квебецького міністра праці Ляпорта йдуть дальші наполегливі розшуки. Ідентичності деяких із спричинників цього душогубства встановлена й за ними розписано стежні листи, протеж канадійська поліція не пов'язує обох терористичних груп і вважає, що вони діяли відокремлено. Звільнений Кросс, який, не зважаючи на все те, що він перейшов, держиться добре, перевезено до одного з монтреальських шпиталів для перевірки стану його здоров'я.

УККА ЗАСУДЖУЄ ВИДАЧУ ЛИТОВСЬКОГО МОРЯКА СОВЄТСЬКИМ ГНОБИТЕЛЯМ

Ню Йорк. — Екзекутива Українського Конгресового Комітету Америки в окремих телеграмах, висланих президентові Ніксонові, державному секретареві Роджерсові та секретареві транспорту Волпе засудила видачу литовського моряка Сімаса Грузе (прізвище якого тепер подається як Сімас Кудірка) його совєтським гнобителям як найбільш яскраве порушення міжнародного домовлення про азиль для політичних втікачів та найкращих американських традицій. Як відомо, литовський моряк скористав минулого тижня з зустрічі совєтського рибальського корабля „Совєтская Літва", на якому він був матросом, з катером американської прибережної сторожі „Віджілант" та перестрибнув на чардак того катера, з якого опісля його видано совєтським опричникам. У телеграмі УККА дослівно сказано:

„В імені Українського Конгресового Комітету Америки, який репрезентує два мільйони американців українського походження ми складаємо найгостріший протест проти незаконної, неморальної і нелюдяної видачі властями американської прибережної сторожі совєтським ґвардистам литовського втікача Сімаса Грузе. Ця подія, що є тотальним запереченням Конвенції Об'єднаних Націй відносно статусу втікачів, трапилася на американських водах і становить найбільш ганебне порушення нашої традиційної політики щодо захисту тих, які втікають від опресії і тиранії. Передача політичного втікача в пазурі КҐБ в тому часі, як Уряд ЗСА благає світ про інтервенцію для людяної поведінки з американськими полоненими в Північному В'єтнамі, є вершком нелюдяности, безглуздя і безвідповідальности. Тому ми цілком підтримуємо Ваше доручення щодо негайного слідства, щоб потягнути до відповідальности тих, які допустилися цього трагічного і ганебного злочину проти людських прав. Ця подія заплямила образ Америки та виставила на посміховище нашу обіцянку відданість людській волі дома і за кордоном. Тільки негайна направа вчиненого насильства притягненням до відповідальности виновників може привернути серед поневолених народів поза залізною заслоною та серед вільного світу довір'я в нашу демократію та респект для наших принципів особистих і людських прав та вольностей".

Телеграма датована 2-го грудня 1970 року і її підписала Екзекутива УККА.

НІКСОН ЗАПЕВНИВ НАТО, ЩО ЗБЕРЕЖЕ ВІЙСЬКА ЗСА В ЕВРОПІ

Брюссель. — Державний секретар Вілліям Роджерс відчитав у четвер 3 грудня ц. р. на конференції Ради НАТО з участю 15-ох міністрів закордонних справ членських держав Північноатлантійського Союзу (НАТО) листа від президента Ніксона, в якому Президент заповів, що ЗСА не відкличуть своїх військ з Европи „поки наш противник не перееде таку саму дію". Водночас ЗСА, Британія і Західня Німеччина заявилися проти запропонованої Совєтами панъевропейської конференції безпеки, поки Совєти не погодяться на редукцію збройних сил в Середній Европі та на конструктивну розв'язку проблеми Берліну. Французький міністер закордонних справ Моріс Шуман назвав тільки полагодження справи Берліну за передумову участи в европейській конференції безпеки. Зате Моріс Шуман уперше ствердив, що „без американських збройних сил в Европі — Европа була б безпомічною". Заява президента Ніксона пішла далі, ані ж заява секретаря оборони Мелвіна Лерда з минулого понеділка, що ЗСА не відкличуть з Европи своїх військ перед 1972-им роком. Тим часом в комунікаті, що його проголошено у Східньому Берліні напринкінці тамошньої конференції СССР і його шістьох сателітів „висловлено надію, що теперішні переговори в справі Західнього Берліну закінчаться обопільно сприйнятливим договором, який відповідатиме конечності відпруження ситуації в Середній Европі, як також потребам мешканців Західнього Берліну з суверенним правам Німецької Демократичної Республіки". Західні коментатори припускають, що в тій стилізації висловилась згода Східньої Німеччини поступитись з її дотеперішнього непримиренного ставлення до Заходу становища.

УККА ОПРОКИДУЄ ТВЕРДЖЕННЯ КАРДИНАЛА ТІССЕРАНА ЩОДО НАЗВИ УКРАЇНА ТА ПАТРІЯРХАТУ УКЦЕРКВИ

Н. Й. — Український Конгресовий Комітет Америки, за підписом його президента проф. д-ра Лева Добрянського, вислав кардиналові Євгенові Тіссеранові у Ватикані датованого 4-го грудня ц. р. 5-сторінкового листа, в якому ґрунтовно і відкликами на історичні факти опрокидується відомі з опублікованого в „Свободі" листа твердження кардинала Тіссерана із заперечуванням історичности назви Україна та права Української Католицької Церкви на її патріярхальне завершення. Повний текст цього листа УККА в англійському оригіналі буде опублікований в черговому виданні англомовного „Українського Тижневика". Копії того листа переслав УККА Папі Павлові VI., Верховному Архиєпископові і Кардиналові Йосифові Сліпому, секретареві стану у Ватикані кардиналові Віо, папському нунцієві у Вашингтоні архиєпископові Реймонді та архиєпископові Іванові Бучкові.

„Хроніку спротиву" В. Мороза видав „Смолоскип" англійською мовою

Балтімор. — Українське видавництво „Смолоскип" опублікувало в перекладі на англійську мову есей „Хроніка спротиву", авторство якого приписують Валентинові Морозові, українському історикові з Івано-Франківська, довголітньому в'язневі Мордовських виправно-трудових таборів й совєтських тюрем, що його, згідно з повідомленням Пресового Бюра ЗП УГВР засуджено знову дня 20 листопада на дев'ять років ув'язнення. Український текст „Хроніки" друкується у „Свободі", почавши з 3-го грудня ц.р.

Опубліковано „Хроніку спротиву" англійською мовою офсетним способом в перекладі Зірки Гаюк з портретом згодданого автора „Хроніки" Валентина Мороза й короткою довідкою про нього. Переклад опубліковано в супроводі численних приміток про згадані в тексті справи й особи.

„Хроніка спротиву" — важливий документ про нищення українських релігійних і культурних історичних пам'яток на Західних Українських Землях. В документі наведено багато нових фактів, які були дотепер невідомі на чужині. Автор „Хроніки" звертається у своєму есеї до делеґації УССР в ЮНЕСКО з закликом, щоб вона розказала, що „фольклор на Україні зберігся лише там, куди не добрався ще атеїстичний „культуркампф". Нехай розкаже про найдавніше на Україні Розп'яття, що його скинено з висоти 8 метрів; про художників, що палять картини; про режисера, що обкрадає музеї та про українського інтеліґента, якому це байдуже. І хай розкаже нарешті про Любчиків — тих, які палили музеї за часів Сталіна і тих, що спалили тепер книги в Успенській церкві".

Папа Павло VI відвідав Індонезію, Гонґ Конґ і Цейльон

Гонґ Конґ. — Папа Павло VI відвідав у минулий четвер — на Далекому Сході було тоді вже п'ятниця 4-го грудня ц. р. — Гонґ Конґ, прибувши туди з Індонезії та відлетівши з Гонґ Конґу на Цейльон, звідкіля спрямується вже назад до Риму. В Індонезії Папу привітав її президент Сугарто, мусульманин. На 120 мільйонів населення Індонезії, здебільша мусульманського, є два до трьох мільйони католиків. Президент Сугарто проставляв у своєму привітальному слові Папу, за проповідування ним релігійної і політичної толеранції. Папа відправив на стадіоні Богослужбу в асисті також індонезійського кардинала Джанетіна Дармоковані й численного духовенства. Перед Папою виступала на стадіоні молодь з танками й іншими продукціями за індонезійським народним побутом, при чому виконавцями були здебільша не-католики, а мусульмани, буддисти, визнавці ґінду чи протестанти. У своїй проповіді Папа підкреслював знову — як це робив в усіх своїх промовах під час цієї подорожі — що католицизм не є европейським, а універсальним віровизнанням. В столиці Індонезії Джакарті між членами дипломатичного корпусу, що вийшов назустріч Папі, були також представники амбасад совєтського бльоку. В Гонґ Конґу виїхав назустріч Папі генеральний губернатор сер Ґю Норман Вокер. Папа зупинився в Гонґ Конґу тільки три години і 20 хвилин, під час яких відправив Богослужбу, на якій були приявними 20.000 осіб.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕМІНАР В ГАРВАРДІ

Кембридж, Гарвард. Якщо б ви відвідали залю українського семінаря в Вайднер бібліотеці в Гарвардському університеті якогонебудь вівторка в годинах між 4-ою і 6-ою по полудні, ви були б свідком пожвавленої наукової дискусії. Це відбуваються сесії українського семінаря. Приглядаючись йому лише поверховно, виглядало б, що той семінар не різниться нічим від якогонебудь іншого наукового семінаря в ЗСА. В дійсності, одначе, цей семінар таки унікальний. Звичайно семінар організується на один семестр, чи на один академічний рік і обмежений він до одиної теми чи одного періоду і допомагає студентові в дослідах для його наукової праці. В протилежності, український семінар служить як постійна школа методології, як регулярний форум для вимінни наукової інформації, особливо у зв'язку з дослідами, що їх в різних ділянках проводять члени семінаря. Особливою прикметою нашого семінаря є його постійність. Відхід старих членів, у висліді ґрадуації, буде компенсований приплівом нових членів. Така постійність дасть можливість для українського семінаря занятись різними, довготривалими проєктами, які будуть спільно опрацьовувані кількома генераціями науковців, зокрема в таких ділянках як бібліографія, біографія, збирання і публікація документів.

Однією з проблем українських студій була їхня непостійність. В минулому українські наукові студії могли проводитись лише в часі одного дуже коротких періодів. Це витворило великі прогалини не лише в детальному знанні української історії чи літератури, але і в таких допоміжних ділянках як бібліографія і біографія. У висліді того, все те, що вже врешті осягнено, часі і тогі потрібно було знову наукова праця з історії України відтворювати. Для прикладу: наукова праця в історії України особливо важка з причини браку вичерпної бібліографії. Українська Катедра в Гарварді, як і український семінар, запляновали декілька проєктів, щоб доповнити ті очевидні браки.

Доповідачі і частина студентів під час українського семінаря в Гарварді

Наш семінар займається збиранням біографічних і бібліографічних інформацій про українських науковців. Звідомлення про статті, які займаються біографією котрогонебудь із українських науковців, чи подають бібліографію тих наукових праць, будуть передані до Любомира Гайди, який є відповід...

(Закінчення на стор. 4-ій „Укр. Тижневика")

Президент вислав був до В'єтнаму британського експерта в справах партизанки

Вашингтон. — З урядових кіл потверджено, що на прохання президента Ніксона із див недавно до Південного В'єтнаму британський експерт у справах комуністичної партизанської боротьби, сер Роберт Томпсон, який після того склав Ніксонові секретне звідомлення. Роберт Томпсон керував був успішною акцією проти комуністичних партизанів на Маляйському півострові і в Бірмі і тому з власного досвіду пізнав докладно тактику комуністичних партизанів в Азії. Теперішньою місією Томпсона було перевірити, наскільки поступив процес заспокоєння в Південному В'єтнамі і чому південно-в'єтнамські власті не всилі зліквідувати проводу В'єтконґу, себто політичної верхівки комуністичної партизанського руху. Місія Томпсона стояла, мабуть, теж у зв'язку з недавніми ревеляціями американської преси про інфільтрацію комуністів та аґентів Північного В'єтнаму в державному південно-в'єтнамському апараті.

20-ЛІТТЯ ІВАНА ЯРЕМКА НА СТАНОВИЩІ МІНІСТРА

Вінніпеґ. — Польський часопис „Звйонзковєц" надрукував інтерв'ю в серії для етнічної преси провінції Онтаріо, а тижневик „Новий Шлях" з 21 листопада опублікував його в перекладі. Мова в інтерв'ю про міністра соціяльних і родинних послуг в Онтарійському провінційному уряді п. Івана Яремка, який, між ін. сказав: „Я завжди був гордий моїм українським походженням". Міністер Іван Яремко, відомий державний і громадський діяч, відзначає тепер 20-ліття своєї служби в уряді.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Доля етнічної преси

Вістка, що 134-літній німецький щоденник у Ню Йорку, „Штаатсцайтунґ унд Герольд" виходитиме тільки двічі на тиждень, так, видно, схвилювала американсько-німецьку громаду, що провід тієї газети проголосив заяву, що те рішення „ще не остаточне". Але сама можливість її частинної ліквідації насуває сумні рефлексії на тему етнічної преси в Америці.

Якщо не всі, то велика більшість національних громад у ЗСА мали і все ще мають свої органи преси — українці, поляки, італійці, греки, жиди, москалі, китайці, еспанці... Але доля тієї преси сумна. Бо вона корчиться і нидіє — всупереч своїм велетенським заслугам для даних національних громад і всієї Америки. Вона розвивається та вдосконалюється своїм змістом і формою, але натрапляє на все більші фінансові труднощі, всупереч зростові значення національних громад в Америці і зростові пошани керівних американських кіл до етнічної преси. Це дивний парадокс, бо — логічно — тепер, коли самі американські соціологи й націологи відкидають теорію „перетоплюючого кітла" і схиляються до теорії „різноетнічної мозаїки", етнічні часописи повинні б знаходити більшу пошану у власних етнічних середовищах. Ця пошана повинна проявитися реально — збільшенням числа передплатників і читачів, зростом платних оголошень.

На превеликий жаль, так не є, і не раз „чужі" бачать скоріше різні прикмети в окремих національних групах, як вони самі. Комплекс меншовартости — це найбільший гріх різнонаціональних американських імігрантів. Комплекс меншовартости є могутнім чинником, який сприяє затраті національної тотожности й повній асиміляції в англомовному оточенні. Рідна газета — організаційний і чуттєвий зв'язковий у національній громаді, вона сама ініціює та підтримує конструктивні почини, вона допомагає включитися в загальне американське життя, але із збереженням власного обличчя, із збереженням рідної історичної і культурної спадщини. Батьки найбільше винні в тому, що їхні діти не володіють рідною мовою настільки добре, щоб їх „тягнуло" до рідної книжки і рідної газети. А зріст коштів кожного часописного видавництва доконує решти — примушує часопис корчитися, заникати, врешті цілком ліквідуватись.

На наших очах зліквідувався цілий ряд етнічних газет в Америці. Фінансові труднощі „Штаатсцайтунг унд Герольд" пригадують, що й у Філядельфії існував ще чверть сторіччя тому великий німецький щоденник, але він так само зник, як зник колишній цілком німецький характер тамошньої — колись дуже елеґантної дільниці „Джермантавн". Відносно швидке „перетоплювання" німецьких імігрантів в американському „кітлі" є теж своєрідним парадоксом, бож — здавалося б — що власне ті етнічні групи на американському континенті, які мають в Европі вільні держави, отже мають необмежені можливості культурного й економічного контакту, повинні б зберегтися довше, аніж ті етнічні групи, які відмежовані від країни батьків — неперелазною залізною завісою.

Совєтське беззаконня

20 листопада совєтський суд вдруге засудив молодого українського історика Валентина Мороза, уродженця Волині, на 9 років „поправно - виховного табору", іншими словами — на 9 років каторги. Засуджено його знову за „антисовєтську пропаганду і агітацію", хоч за таку „провину" сам совєтський судовий кодекс передбачає покару найвище до 7 років. У цьому полягає перше порушення совєтським судом совєтського ж закону.

В. Мороз вперше був засуджений в 1966 р. на закритому суді на 4 роки таборів у Мордовії — і витримав ту каторгу, той імперський кацет, живцем перенесений в СССР із фашистської „Великонімеччини". Закритий суд, закритий процес — це друге порушення совєтським судом совєтської конституції і законодавства.

В останній рік ув'язнення В. Мороза суджено в Києві за репортаж про страхіття совєтських таборів праці та тюрем, п. з. „Репортаж із заповідника Берії" — але цього авторства совєтський суд не зумів йому доказати.

Випущений у 1969 р. „на волю", якщо так можна назвати обставини життя під диктатурою Москви, Валентин Мороз, викладач історії в Педагогічному інституті в Івано - Франківську, батько нелітньої дитини, знов був заарештований КГБ і засуджений — без доказів збоку прокурора! — на 9 літ каторги. 34-річний молодий науковець - історик за власну думку щодо подій в СССР і в світі — і за жадні інші провини! — знову буде каратись, мучитись, але напевно не каятись десь у сибірських снігах.

Мих. Килимний

ЛЕКЦІЯ АСІОЛІ ФІЛЬО

Куритиба. — 15-го листопада в Бразилії обирали федеральних сенаторів, федеральних та естадуальних депутатів, а в окремих місцевостях також голів повітових управ та радних. Губернатори естад були вибрані чи дібрані раніше. Цей вибір - добір провели таким чином: кожне естадо (губернатор та його ближче оточення) подавало на розгляд президента республіки 4-5 кандидатур, а він з них визначав одну. Ім'я тієї особи поступало тоді на голосування до е с т а дуального сойму. Не було жадного випадку, щоб сойм не затвердив дібраного кандидата на губернатора. Але траплялись випадки, коли президент серед поданих йому кандидатів не з н а х один жадного, якого міг би дібрати на губернатора, і тоді, уневажнивши список кандидатур, сам визначав кандидата.

Ці нові, фактичні губернатори, ще не приступивши до виконання своїх обов'язків, визначали кандидатів на сенаторів, федеральних та естадуальних депутатів і т. д. Партії, як проурядова АРЕНА, так і опозиційна МДБ, виставили на голосування більшу кількість кандидатів, як було місць на депутатів, і виборець мав змогу подумати над кожною кандидатурою. Щодо сенаторів, то було інакше: партії майже скрізь виставляли стільки кандидатів, скільки те чи інше естадо мало місць у сенаті.

По всій Бразилії АРЕНА здобула велику перемогу і її слово, тобто слово уряду, було рішальним і в сенаті і у федеральному парляменті. З цього приводу дотеперішній губернатор Сан Павло, Абреу Содре сказав, „У виборах переміг п р е зидент республіки, генерал Ґарастазу Медісі. Своїми голосами нарід виявив довір'я до нього і його народу.

Безперечно, Ґарастазу Медісі є кращим президентом не тільки від своїх військових попередників, маршалів Кастело Бранко і Коста е Сільва, а й від попередніх цивільних політичних діячів, що опинилися були в президентському кріслі — Жаніо Квадроса та Жвон Гуларта. Населення відчуває, що уряд щось робить, що міністри таки намагаються виконувати, в міру своїх сил та спроможностей, покладені на них відповідальні завдання.

На нашу думку, ще два фактори відіграли велику ролю у перемозі партії АРЕНА. Одним з них є посилена діяльність „лівих" терористів, керованих з одного центру, що своїм засягом має всю Латинську Америку. Раніше терористичний центр перебував на Кубі, а тепер, здається, переноситься до Чіле. Мова йде про комуністичну централю організації „МІР", яка ставить своїм завданням повалити уряди в Бразилії та Арґентині. Терористи грабують банки, нападають на державні та військові установи, викрадають і вбивають людей. Від їхніх дій терплять не тільки чужинецькі дипломати, багатші люди та видатніші політичні діячі, а не раз і звичайні громадяни, коли вони кидають „коктейлі Молотова" в прилюдних місцях чи зводять бої з поліцією.

На вислід виборів мали вплив і останні події в Чіле, де до влади прийшов марксист Алленде, від чого значно збільшилась комуністична загроза і для Бразилії. Бразилійське населення у цих виборах показало своє протикомуністичне наставлення.

***

А тепер дещо про українську участь у виборах.

Тут слід брати під увагу лише естадо Парана, де українці, вірніше нащадки українських емігрантів, розселились масово, а в окремих місцевостях навіть творять переважну більшість населення. В інших естадах наші люди мають змогу діяти лише у загальнобразилійських середовищах. Відносно цього, нам здається, добрий шлях знайшла українська громада Сан Павло: там українці щільно в'яжуться з естадуальною д е путаткою Дуже Салес Куня Брага, а вона, в свою чергу, бере дійальну участь в місцевому українському житті, виступає в українських справах перед офіційними чинниками, є співучасницею всіх важливіших заходів нашої громади і навіть офіційно очолює Українсько - Бразилійське Товариство в Сан Павло.

Як і за всіх попередніх виборів, українці Парани не змогли домовитися в справі одностайного голосування за заздалегідь визначених кандидатів. Значно раніше перед цими виборами мав кандидувати на федерального депутата інж. Амброзіо Хома, син української патріотичної родини, активний діяч нашої місцевої громади і доволі добрий знавець українських справ. Видавалося, що довкола кандидатури інж. Амброзія Хоми можна буде об'єднати переважну більшість нашого громадянства. І за нього одночасно вже почалася була передвиборча кампанія в обох українських часописах Бразилії — „Хліборобі" та „Праці". Однак, після переговорів з керівництвом АРЕНА, інж. Амброзіо Хома відтягнув свою кандидатуру з виборчого списка в користь Еміліо Гомеса, який і вийшов у федеральні депутати. Натомість, п. Амброзіо Хома дістав запевнення від провідних кіл АРЕНИ, що йому дадуть керівне становище у державній адміністрації в справах індустріялізації естада, переважно будівництві нових фабрик. З відходом від виборів п. А. Хоми ні один з кандидатів українського походження не міг о б ' є д нати довкола себе більшість нашого громадянства. В чому причина цього?

На таке питання відповімо одверто — жадний з наших кандидатів не може виразно й речево сказати, чому саме він кандидує з рамені української етнічної групи. Навпаки, всі дотеперішні кандидати українського походження намагалися бути „більшими католиками, ніж сам Папа", тобто старалися показати себе „150-відсотковими бразилійцями". Не кажучи вже про те, що вони завжди виступали перед громадянством португальською мовою (це вимагається від кандидатів виборчими правилами), в своїх виступах вони обминали все українське, обмежуючись заявами, що для певних наших організацій постараються про державну фінансову допомогу, а окремим людям допоможуть піти вище по адміністраційній драбині. Далі, в українському середовищі наші кандидати з'являлися незадовго перед виборами. В останніх виборах в депутати естадуального сойму Парани вийшов п. Маркіян Баранюк — українського походження, одружений з італійкою, донедавній голова міста Умуарами. Всі інші зазнали невдачі.

Ось під цим оглядом дав прилюдну чудову лекцію всім нашим майбутнім кандидатам п. Асіолі Фільо, кандидат у сенатори від Парани, який мав відповідну домовленість з нашими організаціями. Під час передвиборчої зустрічі з представниками нашого громадянства в Куритибі він виголосив таку блискучу і таку приємну для українського вуха промову що її тут варто переповісти.

П. Асіолі Фільо почав з того, що він віддавна пов'язаний з провідними людьми українського походження в Парані, цікавиться українськими справами в широкому світі, а тепер хоче ще більше пов'язатися з українською колонією в Парані. Свого часу, перебуваючи в складі бразилійського представництва при ОН, він займав становище заступника голови однієї з комісій, а головою був росіянин з СССР. Той росіянин часто розпитував про життя українців у Бразилії, а одного разу поцікавився, чому вони не вертаються в Україну. Асіолі Фільо йому відповів: „Українці нарід волелюбний, не зносять ніякої диктатури. Вони також люди дуже побожні, міцно тримаються своєї віри й Церков. Люблять свою мову, культуру і хочуть плекати своє народне мистецтво. Українці мають у Бразилії все те, чого не можуть мати у вас".

Далі Асіолі Фільо розповів про його участь у бенкеті під час Світового Конгресу Вільних Українців у Ню Йорку, про зустрічі з українцями в чеській Празі, куди він їздив з рамені ОН. „Українці, — сказав він, — світовий нарід".

Асіолі Фільо підкреслив, що українські поселенці в Бразилії дбають і мусять дбати про визволення з чужинецького ярма України. Як сенатор та політичний діяч, він завжди підтримуватиме ці їх змагання. Промовець спинився також на УССР та совєтському київському уряді, сказавши, що те все нічого спільного з прагненнями українців не має.

Про українців Парани Асіолі Фільо зазначив, що їхні предки оселилися тут на найгірших землях. Через те

(Закінчення на стор. 4-ій)

ДЕКЛЯРАЦІЯ

Четвертого З'їзду Об'єднання Українських Письменників „Слово" в Ню Йорку 28-29 листопада 1970 р.

Четвертий З'їзд українських письменників в еміґрації, що відбувся 28-29 листопада 1970 р. в Ню Йорку, розглянув загальний стан сучасної української літератури в діяспорі і прийшов до таких висновків:

1. Об'єднання Українських Письменників „Слово", що згідно із своїм статутом має завдання гуртувати українських письменників на засадах вільного творчого мистецького вислову, об'єднує тепер до ста п'ятдесяти діячів літератури. Воно гуртує письменників різних стилів і різних політичних поглядів, що стоять на плятформі української духової і політичної н е залежности. За 15 років свого існування ОУП „Слово" випустило друком 4 томи свого літературно - мистецького збірника, видало низку книжок своїх членів і влаштувало понад сто літературних виступів. За цей час відбулися три з'їзди письменників, що були сполучені з літературними конференціями і дискусіями, темою яких було обговорення творчих питань та видавничих і побутових справ. Об'єднання створило Літературний Допомоговий Фонд, що несе допомогу письменникам у потребі, в тому числі й деяким поза залізною заслоною. Президія „Слова" скликала окрему комісію для збереження письменницької спадщини померлих членів „Слова" та інших письменників, щоб врятувати її від знищення і при першій можливості видати друком.

Для нормального ведення своєї діяльности „Слово" взяло чартер, тобто урядовий дозвіл на діяльність у рамах американських законів. Одночасно Об'єднання має постійні зв'язки з різними міжнародними літературними організаціями, в тому числі з Пен-Клюбом.

2. Розглядаючи літературну ситуацію на Україні й на еміґрації як дві частини загального літературного процесу, З'їзд ствердив такий стан української літератури в сучасну пору:

а) Обидві частини українського літературного процесу мають свої специфічні риси, що стоять на перешкоді для його морального розвитку. На батьківщині українська література безперебійно зазнає жорстокого утиску, що зводить письменника до ролі інструменту для втримання диктатури партії. Накинена силоміць письменникові роля тільки пропаґандиста певної політичної доктрини зводить нанівець творчий процес і позбавляє письменника на батьківщині вільного вислову ідей та мистецьких засобів у його праці. Між ув'язненими в останніх роках і засланими в к о н центраційні табори українськими людьми — представниками української інтеліґенції, робітництва і селянства — чимало письменників. Андрій Малишко, що належав до комуністичної партії і був нагороджений о р д енами, ствердив, що в минулому були переслідувані найвизначніші українські письменники і він сам. Це ставлення уряду до українських письменників не з м і нилося. Письменники на Україні змушені діяти в обмежених рамах партійної ідеології і в штучній мертвотній формі соцреалізму.

Не зважаючи на всякі утиски, шістдесяті роки на Україні позначилися низкою талановитих творів у ділянці поезії, прози й критики, а деякі з них вийшли поза національні межі і вдало включилися в струм сучасної світової літератури. Незмінний натиск примусив деяких з тих творців перейти на безпечніші теми і форми, деяких — замовкнути, а ще інших — видати свої твори за кордоном.

б) Українські письменники в еміґрації мають змогу вільно здійснювати свої задуми, виявляти свої ідеї й удосконалювати мистецькі засоби. Їм не загрожує жадна цензура. Але одночасно еміґраційний п и с ьменник здебільшого зданий на себе самого в публікуванні й поширенні своїх творів, він не часто знаходить допомогу від громадських чинників. Літературні видання з'являються найбільше у видавництвах, зв'язаних з періодичною пресою, яка посідає технічні засоби друку і змогу рекламувати книжку. Одначе, більшість письменників видає свої твори власними засобами, користаючись часом фірмою приватних видавництв. Розкинутість українського поселення по різних континентах не створює нормальних умов для руху українського друкованого слова і поширення кола читачів.

Одночасно між українськими письменниками майже немає людей, які могли б цілком присвятитися українській літературі. Всі вони мусять працювати на прожиток чи то як журналісти, професори, інженери, чи просто зарібники. Українські письменники тут у гіршому стані від мистців або музик, творчі засоби яких зрозумілі всім. Специфічні видавничі умови, особливо в Америці, не дають змоги втримати літературні журнали, які стимулювали б творчий процес; ті умови привели навіть до закриття деяких періодичних видань, які давали місце літературним творам.

Одначе, не зважаючи на всі перешкоди, українська література поза межами України далі розвивається, ук-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У „Свободі" з 1-го грудня 1970 р. автор допису про з'їзд Об'єднання Українських Письменників „Слово" помилково включив моє ім'я як члена Президії. Це звичайна помилка, бо через перевантаження працею я не давав згоди на членство в Президії „Слова".

Богдан Бойчук

Ріґо Парк

З НАШИХ БУДНІВ

ЗОЛОТІ ЗУБИ

— Ну, а тепер покажи свої зуби! — З такими словами звернулися до мене мої добрі сусіди й земляки з Бібрецького повіту, панство Татухи, коли я відвідав їх, узброєний в нове зубне „умеблювання", — як говорили колись у Львові.

Мої сусіди детально оглянули фахову роботу пана дентиста, що був колись знаменитим футболістом, похвалили прецизність її виконання, а дорога землячка, пані Татушиха, сказала мені комплімент, що я тепер виглядаю, як мільйон долярів, і, посідаючи такі зуби, міг би навіть спробувати щастя й оженитись...

— Женячка — женячкою, — легковажно махнув рукою пан Татух, — але з такими зубами ти тепер можеш спокійно чекати, аж тебе запросять на кутю чи то за новим, чи за старим календарем. Тепер тобі не сором буде показатися в Літературно-Мистецькому клюбі або в Союзі Українок у Філядельфії чи навіть на телевізійній програмі пана Романа Мариновича.

— Гей, гей, милий Боже! — зідхнула пані Татушиха, — як то на світі все міняється! Колись, пригадую, як наш чоловік вставив собі зуби, то вони світилися йому в роті, як павуки в церкві, тому, що були з правдивого золота або й штучного. В тих часах наш крайовий чоловік уважав собі за великий гонір мати в ґембі хоч би один або два золоті зуби... Гей, старий! — сіпнула за рукав пана Татуха, зосереджено задивленого в „Тарзана" на четвертій сторінці „Свободи".

— Що таке?

— Чи ти собі пригадуєш нашого сусіда, Чабана, з 9-ої вулиці?

— Ну?..

— Та й ну. Як він їхав перед другою війною до Старого Краю відвідати фамілію, то казав собі видерти спереду три, цілком здорові зуби і вставити золоті, щоб мав із чим на селі показатися... Та як почав по молодицях ходити і показувати свої золоті зуби, то забув продовжити собі американський пашпорт, і так заскочила його війна в 39-му році. А большевикам золоті зуби не сподобались і вони вивезли його на Сибір, як великого капіталіста...

— Велл, — похитав головою пан Татух, — я чув про іншу пригоду з зубами, що сталася одному старенькому отцеві парохові в Пенсильвенії... Він, коли йшов у неділю вранці правити Службу Божу, якось забувся і, замість своїх штучних зубів — заложив собі жінчині, імостині. А по Службі Божій, як став казати проповідь сими жінчиними зубами, то говорив дві години і ніяк не міг [illegible]!

З того виходить велика моральна наука для таких старих насінників, як ти і твій камрат, Понеділок... У вас виходить так, як у народній пісні співається: „Ні з ким сісти, хліба з'їсти, ні від кого зубів позичати.

Ікер

Валентин Мороз

ХРОНІКА СПРОТИВУ

(3)

Що Атаманюк? Якось навіть ніяково виявляти стільки претенсій до дрібних виконавців. Напевно, вони ніколи не задумуються над внутрішнім сенсом своєї „діяльности". Вони знають: треба зліквідувати церкву. Що менше іконостасів в області, то краще. (Якось директор однієї із шкіл в Київській області говорив мені з гордістю: „А ви знаєте, в нас у районі вже нема ні одної церкви").

Щоправда, власноручно Атаманюк жадної церкви не зруйнував. Для цього культуркампфу є виконавці ще дрібніші. За зрізаний хрест платять 25 карбованців. Все таки юдине ремесло девальвується... Колись платили 30 монет. Цікаво, з якого бюджету виділяють срібняки для різунів? Працівники, які укладають бюджет, не зацікавлені в тому, щоб різали хрести. А може, платить з власної кишені той, хто дає в руки ніж? Про це треба б нашим депутатам запитатись з трибуни українського парляменту. Але таких депутатів покищо нема.

Дуже символічне розставлення сил: церкву захищають люди, готові на жертви заради ідеї. Їх мало, але борців завжди було мало, саме вони, одначе, творять погоду. Атеїзм користується послугами покидьків, готових різати за чверть, що завгодно і кого завгодно. Так, це справді боротьба світла і темряви, як написано в атеїстичних брошурах. Але де тут світло — і де темрява?

Напевно, А т а м а н ю к і справді не особливо призадумувався, здійснюючи свій культуркампф. Про й о г о старших уже цього не скажеш. В. Любчик дуже добре знав, що робить, коли спалював бойчукістів, Архипенка, Нарбута і стару українську графіку в Львівському музеї українського мистецтва. Потім згоріли бібліотеки в Києві, Тарту, Ашхабаді, Самарканді. Ні одна — в Росії... Кажуть, це випадково. Що ж, повірімо. Повірімо, що в Львівському музеї українського мистецтва випадково створили спеціяльний відділ „ідейно - шкідливого мистецтва" (своєрідна камера смертників)... Повірімо, що туди випадково потрапила тільки українська клясика, що Любчик випадково дістав наказ виготовити списки призначених на знищення речей, і що комісія для цієї інквізиції також упала з неба... А якщо без гумору, то випадковість в „історії Любчика" була тільки одна: лист Перебийноса з Парижу. Виїжджаючи під час другої світової війни за кордон, деякі українські мистці депонували свої картини на збереження в музеї. І ось Перебийніс довідувався про свої роботи... Коли він жив у Космачі, то з ним просто поговорив би Атаманюк. Але він жив у Парижі... І було це вже після XX з'їзду. Прийшлося розіграти комедію: Любчика засудили на 10 років за... український буржуазний націоналізм. За півроку Любчик опинився на волі (тепер займає посаду доцента в Львівському художньому інституті).

Нарешті нам ясно: українське мистецтво нищать українські націоналісти. А взагалі „націоналіст" це західньо-українська відміна „шкідника". За всі б е зглуздя Сталіна і Хрущова несе відповідальність „ш к і д ник". Немає хліба — „шкідник", свині дохнуть у колгоспі — „шкідник". У Західній Україні все зло (в тому числі повінь у 1969 році в Карпатах) походять від „націоналістів". „Трудящий" з Донбасу, перетворений у робота кінськими дозами горілки і кінським трудом, повірив у „шкідника". І до цього часу вірить. Але західній українець не настільки перетертий у ступі обезкультурнювання і деморалізації, щоб повірити в „н а ц і о налізм" Любчика. Любчика знають широко. Про його подвиги вже написано вірші.

Треба зберегти для нащадків також ім'я Літусвої — колишньої завідувачки Станиславського красназчого музею. Приїхавши в ролі носія культури у відсталу Західню Україну, Літусва мала ясні інструкції — як і Любчик. У 1953 році вона знищила унікальні речі — роботи Вахметюка, Шкрибляків. І тут був складений акт — так само, як у Львові. Ні, за власним розумом Літусва не зробила б цього... Так само, як жаден місцевий капраль не рішився б улаштувати масовий розстріл кобзарів у 30-ті роки.

Літусва торощила речі з „хрестами". Взагалі: руйнувати основи найвигідніше під виглядом боротьби з церквою. Церква настільки вросла в культурне життя, що неможливо занапастити її, не пошкодивши д у х о вої структури нації. Неможливо уявити традиційні культурні цінності поза церквою. Треба врешті зрозуміти: боротьба з церквою означає боротьбу з культурою. Скільки раз націю рятувала саме церква? Особливо в таких умовах, коли зміна віри означала зміну національности. В ряді сіл Холмщини українці говорили по-польськy. І залишались українцями, доки трималися української віри і церкви. Так само й польська родина в українському селі на Житомирщині чи Поділлі століттями залишалась польською (навіть не знаючи польської мови) — доки була католицькою.

В умовах Східньої Европи церква була єдиною силою, незалежною від влади. Візьмім українське відродження в Галичині — яку мізерну ролю відіграв тут учитель в порівнянні з священиком! Учитель був державним урядовцем і тремтів, щоб не вигнали його зі служби. Більшість діячів української культури в Галичині вийшла з духовного середовища. „Священика" багато і справедливо критикували, але не треба забувати, що саме на ньому держався український рух. Можна сміливо твердити, що стіною, об яку розбивалась польонізація в Галичині, була українська церква. Н е м о ж л иво зламати людей, зробити їх рабами, поки не вкрадеш у них свята, поки не збуриш традиції, не розтопчеш їх храму.

Але завжди від храму відганяють нагаями. Лукавий чаклун з естонського епосу обіцяв велетневі Калевіпоєгу все — тільки віддай одну „непотрібну" річ: старовинну книгу. Наївний багатир, який звик напружувати м'язи, а не мозок, погодився. Потім жалував, але було пізно: це був заповіт Бога-отця. Наш Іван також часто віддає, не подумавши. Клясичне шахрайство: проголосите духовне багатство нації „непотрібним пережитком", „опіюмом для народу". А потім знайти плебея — Любчика, який за 25 карбованців спалить і поріже все, що завгодно.

КУРС УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ФОРТ ГЕЙС КЕНЗАС СТЕЙТ КОЛЕДЖІ

Вперше у Форт Гейс Кензас Стейт Коледжі уведено курс української літератури в рамках слов'янських літератур. Викладачем на згаданому коледжі є професор д-р Роман Кухар, що уже від кількох років тут постійно вчить. Упродовж 5-ти семестрів, крім російської літератури, та інших літературних курсів, д-р Роман Кухар викладав історію літератури Київської Руси, зовсім відокремлену від російської літератури.

СОЮЗОВЦІ! ЦЬОГОРІЧНА ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ ПРИНЕСЛА ДОСІ 4.756 ЧЛЕНІВ. ЩЕ ТІЛЬКИ 1.244 ЧЛЕНІВ БРАКУЄ ДО 6,000. ДОКЛАДІТЬ УСІХ ЗУСИЛЬ ДЛЯ ДОПОВНЕННЯ ЦЬОГО ЧИСЛА, ЩОБ З ПОВНИМ УСПІХОМ ЗАКІНЧИТИ ЦЕЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ РІК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

ДЕКЛЯРАЦІЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

раїнські письменники далі продовжують літературний процес. Побіч оригінальних творів з ділянок поезії, прози і літературознавства, вони дали низку перекладів з літератур інших народів, що стало значним внеском в українську літературу не тільки добором ще досі не перекладених творів, але й розробленням нових методів перекладу. Також твори понад 30 українських письменників уже дісталися в перекладах до чужинного читача. Нюйорська група поетів зуміла видати досі 11 випусків свого поетичного збірника. Наймолодші письменники, які здобули освіту за кордоном, володіють двома й більше мовами, добре зорієнтовані у світових культурних явищах і пробують діставатися до чужомовних видавництв.

3. Не зважаючи на штучно і насильно створені кордони, які намагаються розмежувати творчі вияви українського літературного процесу, на те, що твори українських письменників, які живуть в обох Америках, Европі й Австралії, не дозволені читачам на батьківщині, літературні кола України назагал ознайомлені з кращими творами українських письменників за кордоном.

Одночасно українські письменники в діяспорі уважно стежать за всіма літературними процесами на Україні і прислухаються до кожного живого слова звідтіля. І на Україні, і на еміграції українське слово стоїть на сторожі.

Обміркувавши загальну ситуацію, Четвертий З'їзд ОУП „Слово" визнав, що з своїм 15-літнім досвідом Об'єднання може і мусить продовжувати свою працю, повинно гуртувати літературні сили української діяспори та допомагати їм у їх творчій праці, найважливішим завданням якої є утривалення мистецькими образами духового обличчя української людини в тій складній добі, в якій ми тепер живемо.

Президія Четвертого З'їзду українських письменників у Ню Йорку

ВЕЧІР „СЛОВА" В МЕЛЬБОРНІ

Мельборн. — Члени літературного товариства „Слово" прибули з Мельборну до Джілонгу і влаштували там перед 60 присутніми літературний вечір. Виступали з читанням своїх творів голова „Слова" Д. Нитченко, пані Сірко, П. Ліщинський, поетка-сатирик Зоя Когут, яка прочитала дещо з недавно виданої збірки „Культу р н і Арабески" та з новіших поезій.

МУЗИЧНИЙ УСПІХ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ

Торонто. — На початку листопада відбувся „Торонто Іст Мюзік Фестівал", на якому перше місце в клясі фортеп'на здобула Софія Щука, в клясі 9 років і нижче, а в клясі 12 літ і нижче перші нагороди одержали Людмила Шанта і Всеволод Соколик. Крім них, було відзначено ще кілька юних талантів, усіх із музичної студії Оксани Бризгун-Соколик, та багато канадійських адептів музики.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

---

†

Ділимося невимовно сумною вісткою, що у сні 3-го грудня 1970 р. раненько, відійшов у Вічність

Проф. Д-р Михайло Митрофанович ОВЧИННИК

професор іхтіолог та кустос природничого Музею Мішіґенського Стейтового Університету в Ленсінґ, Міш., уродж. 1901 р. в Глухові на Чернігівщині.

ПАНАХИДА — в четвер, 3-го грудня 1970 р. в заведенні Палмера Буша в Ленсінґу.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ зачинаються в п'ятницю, 4-го грудня 1970 р. після Св. Літургії в церкві УАПЦ св. Покрови в Дітройті — Савтфілд о год. 1:30, звідки тіло перевезуть літаком до Бавнд Бруку, Н. Дж., — там в суботу, 5-го грудня 1970 р. перед полуднем відправиться Заупокійна Служба Божа в Церкві-Пам'ятнику і після неї, Тіло спічне на Українському Православному Цвинтарі.

Про ласкаві молитви за Душу Спочилого просять:

МАРІЯ з ГУПАЛОВСЬКИХ — дружина
ОСИП ГУПАЛОВСЬКИЙ — шваґер
ЕВСТАХІЯ МІЛЯНИЧ — шваґерка з чоловіком АТАНАСОМ
ІГОР і РОСТИСЛАВ МІЛЯНИЧІ — сестрінки з дружинами
сестрінниці: ЗОРЯНА КЛЮФАС з родиною і МОТРЯ МІЛЯНИЧ
СТЕФАНІЯ ЛУЖЕЦЬКА — дядина
і Родина в Україні

15-го до 19-го ГРУДНЯ 1970 РОКУ
ЩОДЕННО В ГОДИНІ 7:30 ВЕЧ.

ТЕАТР У П'ЯТНИЦЮ
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

ЖАН АНУЇ

МЕДЕЯ

Переклад:
МИКОЛА ПОНЕДІЛОК

Постава:
ВОЛОДИМИР ШАШАРОВСЬКИЙ

Оформлення сцени і костюмів:
ВОЛОДИМИР БАЧИНСЬКИЙ

Виконують:
ВІРА ЛЕВИЦЬКА
МАРІЯ СТЕПОВА-КАРПЯК
БОГДАН ПАЗДРІЙ
ВОЛОДИМИР ШАШАРОВСЬКИЙ
ЕВГЕН ЛЕВИЦЬКИЙ

THE PLAYHOUSE
1714-16 DELANCEY STREET
PHILADELPHIA, PA.

Передпродаж квитків:
„Оріон" і при касі театру

Станиця Рідної Української Національної Віри ім. Тараса Шевченка в Ню Йорку
запрошує Членів, Прихильників і цікавих
на ДОПОВІДЬ

ПРОФ. АДАМА БІЛЕЦЬКОГО
„ПРАІСТОРИЧНА УКРАЇНА — КОЛИСКА ІНДОЕВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ"

Початок в 7-ій год. вечора в суботу, 5-го грудня 10970 року Дажбожого в залі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку
(2-га евеню і 9-та вул.)

ЗАХОДОМ 86-го ВІДДІЛУ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ в НЮАРКУ, Н. Дж.
— відбудеться —

РІЗДВЯНИЙ БАЗАР
в неділю, 13 грудня 1970 р.
від 9-ої ранку до 2-ої години по пол.
в ЗАЛІ при ЦЕРКВІ СВ. ІВ. ХРЕСТИТЕЛЯ в НЮАРКУ, Н. Дж.

Продаж ручномальованих прикрас на ялинку та свічок, біжутерії, емалії арт. маляра Шонк-Русича, карток Я. Гніздовського, прикраси на торт з марципанів, печива і інше.

ГАРНИЙ ДАРУНОК НА СВЯТА
ДЛЯ ШКІЛЬНОГО ВЖИТКУ ПОЯВИЛАСЯ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ОБРАЗКАХ

яку висвітлюється при помочі
КОЛЬОРОВИХ ПРОЗІРОК

Шкільна Рада при УККА прихильно поставилася до цієї нової та цікавої методи навчання історії України. Повищу згадану працю приготовив довголітній педагог **ІВАН СТРУК**

За ближчими інформаціями звертатися на адресу:
IVAN STRUK
1410 Lindley Avenue Philadelphia, Pa. 19141. USA

КУРЕНІ УСП і УПС „БУРЛАКИ" та КУРЕНІ УСП і УПС „ПЕРШІ СТЕЖІ"
— організують —

ПЛАСТОВІ ЛЕЩЕТАРСЬКІ ТАБОРИ

на Союзівці, в Кергонксон, Н Й. та в Гантері, Н. Й. (гостинниця „Ксеня")
в часі від 26 до 31 грудня 1970 р.

Приїзд учасників в п'ятницю веч. 25 грудня 1970 р.

Учасниками таборів можуть бути юначки, ст. пластунки та юнаки, які виповнять карту зголошення, одержать дозвіл батьків та своїх виховників і пришлють лікарську посвідку.

Табір на Союзівці (лещетарські терени Мінневаски) призначений для початківців та заавансованих, табір в Гантері виключно для вишколу у змаговому лещетарстві. Число учасників обох таборів обмежене.

Оплата табору 96.00 дол., що покриває приміщення, прохарчування, доїзд на лещетарські терени, витяги, фахові інструкції їзди на лещетах („Скі Скул") та обезпечення. Кошти доїзду до місця табору покривають учасники.

Карту зголошення та лікарську посвідку разом з оплатою або зачетом 25.00 дол. треба вислати до дня 19 грудня 1970 р. на адресу організаторів таборів:

Пластунки:
Mrs. Maria Helbik
71 Chapman Pl.
Irvington, N.J. 07111
Tel.: (201) 399-0412

Пластуни:
Mr. W. Hnatkowsky
32-09 Bell Blvd.
Bayside, N.Y. 11361
Tel.: (212) BA 4-7369

Увага! Увага!

Вже появились і є до набуття в усіх українських книгарнях, кіосках і т. п. у вільному світі:

НОВА, ВИШИВКОВА СЕРІЯ
РІЗДВЯНИХ КАРТОЧОК

Ч. 49 „Честь Сину Божому", у виконанні мист. Л. Денисенко
Ч. 50 „Христос Родився", у виконанні П. Фіяла
Ч. 51 „Освяти нас і Йорданські води Спасе" у виконанні мист. М. Михайлевич
Ч. 52 „Ой радуйся земле" у виконанні мист. Л. Денисенко
Ч. 53 „З Різдвом Христовим", у виконанні мист. Б. Певний

Здоровіть Знайомих, Приятелів та Рідних в Україні найпопулярнішими „ВИШИВКОВИМИ" карточками. До набуття також настінний календар на 1971 р. з картиною „Ой у саду на вишенці..." у викон. мист. Л. Денисенком.

Видавництво: Тарас Баран
24 Pine Ave. E. Montreal 130, Que., Canada. Tel. 849-6540

ЗАМОВЛЯЙТЕ у ВИДАВНИЦТВІ

„РІДНА МОВА"

найкращі, найновіші у Вільному Світі українські підручники з укр.-англійським словником, авторства видатного педагога бл. п. проф. МАРІЇ ДЕЙКО, рекомендовані СКВУ:

	В ЗСА ам. д.	В Кан. кан. д.	Прошу мен. пр. вислати скіл. прим.)
„Рідне Слово" — перша читанка після „Букваря", 116 ст. (1-ша кляса)	2.60	2.80	......
„Волошки" — наступна читанка, 148 ст.	2.60	2.80	......
„Рідний Край" — наступна читанка, 160 ст.	3.10	3.30	......
„Свиши-Зілля" — наступна читанка, 208 ст.	3.60	3.90	......
„Про що Тирса Шелестіла" — читанка для 5-6 кляс, 248 ст.	4.20	4.50	......

Гуртовим замовленням від шкіл (не менше ніж 10 прим.) даємо опуст 15%, а книгарням 30%.

Витніть, заповніть і вже перешліть це оголошення на адресу:

RIDNA MOVA PUBLISHING
26 Percy Street, Newport, Vic., 3015, Australia

Батьки! Не чекайте наступного навчального року, купіть Вашій дитині її читанки вже тепер!

ПЛАСТПРИЯТ в НЮАРКУ, Н. Дж.

КАРНАВАЛОВІ ВЕЧЕРНИЦІ
з Презентацією Дебютантюк
в суботу, 20-го лютого 1971 року

Гарна, модерна, балева заля
"BIRCHWOOD MANOR"
111 N. Jefferson Rd.
WHIPPANY, N. J.

Просимо всіх Панночок у віці від 16 років взяти участь у дебюті і голоситись до п-ні АВГУСТИНИ ХОМИ
Тел.: 763-5348

Замість квітів на свіжу могилу нашого Незабутнього Родинного Лікаря
д-ра БОГДАНА ПАНЧУКА
складаємо 25.00 дол.
на Український Католицький Університет св. Климентія в Римі.
Інж. Евген і Стефанія БЕДРІЙ

ВАШИНҐТОН, БАЛТІМОР і ОКОЛИЦЯ!

59-ий ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, МОЛОДЕЧА СЕКЦІЯ ПРИ СУА І УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА в БАЛТІМОР, Мд.

ЗАПРОШУЮТЬ НА

НОВОРІЧНУ ЗАБАВУ-ЗУСТРІЧ

у Балтімор, 31-го грудня 1970 року
з Презентацією Дебютантюк
Готель SHERATON BALTIMORE INN, Broadway & Orleans

ОДЯГ ВЕЧІРНІЙ

БАЛЬ-БЕНКЕТ
Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.
відбудеться
в суботу, 13-го лютого 1971 р. в готелі „Шератон"

УПРАВА ВІДДІЛУ

Замість квітів на могилу
бл. п. д-ра Мирослава Комарянського
на фонд „Церква в Потребі" зложили:

Д-р В. і А. ПОМІРКИ	$25.00
Д-р С. і М. КУЧМЕНДИ	25.00
Д-р Р. і Д-р С. БАРАНОВСЬКІ	25.00
Б. і В. ЦУРКОВСЬКІ	25.00
М. ЦУРКОВСЬКИЙ	25.00
Д-р В. ПРОКОПОВИЧ	25.00
Мґр. С. і М. СКРОБАЧІ	20.00
Інж. Р. і М. ГРАВЦІ	15.00
Інж. І. КАШУБИНСЬКА	10.00
Р. і С. ЦЕГЕЛЬСЬКІ	20.00
М. КОЛОДІЙ	5.00

ТРАДИЦІЙНИЙ МАЛАНЧИН ВЕЧІР
ОСЕРЕДКУ СУМА в НЮАРКУ, Н. Дж.
відбудеться в СУБОТУ, 9-го СІЧНЯ 1971 р. о год. 8-ій веч.
в ГРЕЦЬКІЙ ЗАЛІ, 510 Linden Pl., ORANGE, N.J.
Оркестра Б. ГІРНЯКА

Замість квітів на могилу нашого Дорогого ПРИЯТЕЛЯ
бл. п. д-ра Богдана Панчука
складаємо 350.00 долярів
на Український Католицький Університет св. Климентія в Римі.
Д-р Еміль і Ірена КЛЮФАС

U.N.W.L. of A. СУА

Окружна Рада Союзу Українок Америки в Ню Йорку запрошує на

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ

З НАГОДИ ЇЇ 30-РІЧЧЯ

ПІД ЧАС БЕНКЕТУ МИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА

Субота, 12 грудня 1970 р., год. 5-та по пол.
У ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ
Українського Народного Дому
при 140 Друга Евеню в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
Квитки вступу на Бенкет в ціні $12.50 замовляти:
МАРІЯ ТОМОРУГ — Тел.: 228-5639

У цьому місяці вирішиться справа переговорів між Ізраїлем і арабами

**Вашингтон. — Ізраїльський прем'єр Гольда Меїр прислала президентові Ніксонові листа у зв'язку з принциповим рішенням ізраїльського уряду приступити до переговорів з Єгиптом за посередництвом шведського дипломата Гуннара Ярінґа. За твердженням газет — Голда Меїр просить президента Ніксона, щоб Америка не допустила до такої нової ізоляції Ізраїлю на терені Об'єднаних Націй, як вона недавно проявилась у прийнятті Генеральною Асамблеєю некорисної для Ізраїлю резолюції, і щоб Америка не залишила Ізраїлю напризволяще, коли б Єгипет зірвав воєнне перемир'я і відновив воєнні дії проти окупованого Ізраїлем Синайського півострова. 11 грудня ц. р. прибуде до Вашингтону ізраїльський міністер військових справ ген. Моше Даян, який був за відновлення з Єгиптом мирових переговорів. Він приїде безпосередньо після відвидин у Вашингтоні йорданського короля Гуссейна, найбільш поміркованого з усіх арабських лідерів, який — за твердженням газет — в останніх тижнях двічі стрічався секретно на пустині з ізраїльським віце-прем'єром Іґалем. У цьому тижні Гуссейн вперше після смерти єгипетського президента Гамаля Абделя Нассера прибув з відвідинами до Каїро і перевів довгі наради з новим єгипетським президентом Анваром ель-Садатом. Тому вся та метушлива дипломатична діяльність вказує, що в цьому місяці вирішиться справа відновлення переговорів про замирення на Близькому Сході. Покищо Державний Департамент, стурбований затопленням ізраїльтянами єгипетського моторового човна на Суезькому каналі, при чому згинули чотири єгипетські моряки, вистосував звернення до Ізраїлю і Єгипту, щоб вони поводились „стримано і розважно", не провокуючи один одного до зайвих і небезпечних дій.

ТРИЧІ ПРОДАВАВ ТУ САМУ ПРАЦЮ

Харківський науковець, фахівець гірничого діла, Р. Стремовський тричі продавав ту саму свою наукову працю Калуському хемічно-металюрґічному комбінату, „одержуючи кожний раз за неї гроші". „Правда" з 13 листопада сповістила, що Р. Стремовському винесено догану з записом „в особисту картку", потягнено до відповідальности й кількох інших працівників інституції, де працював грошолюб.

ЛЕКЦІЯ АСІОЛІ ФІЛЬО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вони потребують значної державної фінансової допомоги для збільшення машинового парку і для набуття належної кількости добрив. Нововибраний сенатор гадає, що Парана мусить значно розвинути свою індустрію, до чого великою мірою мають спричинитися українці, чесні й працьовиті люди.

Хоч у цій промові багато „виборчого патосу", але без цього годі обійтися будь-якому кандидатові. В цілості ж у цій своїй промові п. Асіолі Фільо дав добру лекцію майбутнім кандидатам українського походження, як і з чим їм належить виступати в українських середовищах, щоб забезпечити консолідацію довкола себе більшости українських виборців.

***

З кандидатів, які мали домовленість з нашими організаціями в Парані, виграли вибори: Асіолі Фільо і Матос Лоон стали сенаторами; Еміліо Ґомес — федеральним депутатом; Маркіян Баранюк — естадуальним депутатом. Усі вони з проурядової партії АРЕНА.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОВИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

ЯКЩО ПОПЕРЕДНІ РАХУНКИ НЕ БУДУТЬ ВИРІВНАНІ.

Окремих листів в тій справі не будеться відписувати.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ У „СВОБОДІ"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного Різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

та в інших розмірах.

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ:
ДО ЧИСЛА
за новим стилем до 15-го ГРУДНЯ 1970 року
за старим стилем до 30-го ГРУДНЯ 1970 року
При замовленні, прошу зазначувати на котрі свята.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШЕВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"
83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303